

Козачук Р.С.,
здобувач ступеня бакалавр
Науковий керівник: **Кужелєв М.О.,**
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
м. Київ, Україна

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПОДАТКОВУ ТА МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ ДЕРЖАВИ

Цифровізація фінансового сектору стала ключовим чинником трансформації економічних відносин у сучасній державі. Поява та стрімкий розвиток фінтех-компаній, мобільних банківських сервісів, цифрових платіжних платформ та ринку криптовалют змінюють загальноприйнятту логіку здійснення грошових операцій, а також впливають на інструменти реалізації як податкової, так і монетарної політики. У світовому масштабі фінтех-технології (фінтех) поступово перетворюються на структуру, здатну впливати на обіг грошей, на швидкість їх руху, на прозорість фінансових потоків і на загальну стабільність фінансової системи. Тому держава вимушена адаптувати свої фінансові інструменти до нових умов, формуючи нормативно-правові засади для функціонування цифрової економіки [1].

Одним із найяскравіших прикладів цифрової трансформації є діяльність мобільних банківських платформ, таких як monobank. Вони змінили характер банківських послуг, зробивши їх повністю дистанційними, автоматизованими й доступними для широкого кола користувачів. Monobank став прикладом успішної інтеграції цифрових технологій та банківських процедур, коли відсутність фізичних відділень не лише не зменшує якість послуг, а й підвищує ефективність здійснення операцій, забезпечуючи зниження транзакційних витрат і прискорення грошових потоків [2]. Це сприяє активнішому розвитку безготівкових розрахунків, що, зі свого боку, підвищує частку електронних транзакцій у національній економіці.

Стрімкий розвиток фінтех-сервісів, таких як мобільні банки (наприклад, monobank), безконтактні платіжні технології Apple Pay та Google Pay, а також криптовалюти, трансформують структуру фінансових операцій, що здійснюються в державі. Цифрові інструменти забезпечують швидкість, прозорість і доступність фінансових послуг для широкого кола користувачів, що суттєво змінює модель взаємодії між економічними агентами і формує нову архітектуру грошового обігу [1–3].

Узагальнені характеристики ключових фінансових технологій та їхній вплив на податкову й монетарну політику держави наведено у таблиці 1.

Вплив фінтех на податкову та монетарну політику держави

Фінтех / приклад	Характеристика	Потенційний вплив на податкову політику	Потенційний вплив на монетарну політику
Мобільні банки (monobank)	Повністю дистанційне відкриття рахунків; миттєві платежі; аналітика витрат; «білий» обіг коштів	Підвищення прозорості доходів громадян; зменшення тіньових операцій; зростання надходжень від ПДВ та ПДФО	Зростання обсягу безготівкового обігу; прискорення трансмісійного механізму монетарної політики
Безконтактні мобільні платежі (Apple Pay, Google Pay)	Токенізація карт; висока швидкість транзакцій; захист даних; популярність серед молоді	Легке відстеження операцій; збільшення обороту легальних платежів; розширення бази оподаткування	Посилення контролю над грошовими потоками; зменшення попиту на готівку; зростання ролі цифрових грошей
Криптовалюти (Bitcoin, Ethereum)	Децентралізація; анонімність/псевдонімність; волатильність; глобальний характер	Складність оподаткування; необхідність спеціальних правил для обліку прибутку від операцій; ризик ухилення від податків	Обмежений контроль держави; зростання ризику відтоку капіталу; виклики для валютного регулювання
Блокчейн-технології	Прозорість; незмінність записів; розподілений реєстр	Можливість впровадження електронних чеків та податкових «смарт-контрактів»	Підвищення ефективності міжбанківських розрахунків; потенційна основа для CBDC
Цифрові валюти центральних банків (CBDC)	Оцифрована форма національної валюти; контроль емітента; програмованість грошей	Прямий облік усіх операцій; мінімізація ухилення від податків; автоматизація податкових платежів	Новий інструмент монетарної політики; точний контроль за пропозицією грошей; можливість негативних ставок

Наведені дані свідчать, що фінансові технології мають неоднорідний, але системний вплив як на податкову, так і на монетарну політику держави. Зростання частки безготівкових операцій сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків та розширенню податкової бази, тоді як поширення криптовалют формує нові виклики для регуляторів у сфері контролю капітальних операцій та валютної стабільності [4].

Цифровізація також суттєво впливає на монетарну політику країни. Зростання частки безготівкових розрахунків означає зменшення ролі готівки, що дозволяє

центральним банкам точніше контролювати грошову масу. З поширенням цифрових платежів змінюється структура грошового обігу: швидкість транзакцій зростає, обсяг емісії готівки може зменшуватися, а ліквідність фінансової системи стає більш прозорою. Регулятори отримують можливість здійснювати точніший нагляд за фінансовими потоками, що позитивно впливає на ефективність антиінфляційних заходів. З іншого боку, така цифрова прозорість створює й нові виклики, пов'язані із захистом персональних даних та кібербезпекою, адже повна автоматизація фінансових операцій підвищує чутливість системи до технічних і кібератак.

Одним із перспективних напрямів модернізації монетарної політики у світі є розроблення концепції цифрових валют центральних банків (CBDC). Цей інструмент розглядається як можливість поєднати переваги цифрових розрахунків і централізованого державного контролю над грошовою масою. CBDC може забезпечити підвищення ефективності платежів, прискорити реалізацію монетарних стимулів, створити нові механізми для контролю ліквідності та зменшити тінізацію економіки. У наукових дослідженнях відзначається, що цифрові валюти можуть стати засобом мінімізації ризиків, які виникають у зв'язку зі зростанням популярності приватних криптовалют [5].

Паралельно з розвитком банківських фінтех-рішень і цифрових платіжних систем активізується ринок криптовалют, який створює принципово нові виклики для податкової та монетарної політики держави. Криптовалюти мають децентралізовану природу, не контролюються центральними банками та не підпадають під традиційні моделі регулювання грошового обігу. Унаслідок цього держава зіштовхується з необхідністю одночасно забезпечувати прозорість операцій із цифровими активами, їх легалізацію, адекватне оподаткування та мінімізацію ризиків, пов'язаних із фінансовими махінаціями, ухиленням від сплати податків і відмиванням коштів.

Нормативно-правова база щодо оподаткування доходу від операцій з віртуальними активами в Україні знаходиться на стадії становлення і розвитку. Розглядаються законопроекти, які регламентують дане питання [6].

З іншого боку, цифровізація підвищує ефективність податкового адміністрування. Оскільки більшість фінтех-операцій залишають цифровий слід, податкові органи можуть отримувати значно повнішу інформацію про доходи, витрати та рух коштів. Це дає змогу вдосконалити систему контролю, автоматизувати перевірки та зменшити рівень податкового шахрайства. Упровадження електронних реєстрів, інтеграція платіжних платформ із податковими сервісами та створення системи автоматичного обміну фінансовими даними є важливими кроками на шляху до підвищення ефективності податкової системи в умовах цифрової економіки.

Проте, попри очевидні переваги цифровізації, існують і суттєві ризики. Одним із них є явище регуляторного арбітражу, коли фінтех-компанії можуть здійснювати діяльність у різних країнах, обираючи найменш жорсткі режими регулювання. Це ускладнює державний контроль і створює потенційні прогалини у податкових надходженнях. Також цифровізація підвищує залежність фінансової системи від

технологічної інфраструктури, що робить її вразливішою до кібератак і технічних збоїв. Держава має забезпечувати баланс між інноваційністю та безпекою, формуючи стратегії кіберзахисту, стандарти безпеки даних та вимоги до стійкості фінансових платформ.

У довгостроковій перспективі розвиток фінтеху може посилити макроекономічну стабільність, якщо він буде інтегрований у систему державного регулювання. Створення регуляторних пісочниць, удосконалення цифрової інфраструктури, розроблення гнучких механізмів моніторингу фінансових потоків і підтримка інновацій можуть забезпечити збалансований розвиток фінансового сектору. Монетарна політика, адаптована до цифрової економіки, здатна ефективніше реагувати на інфляційні та структурні зміни, а податкова політика може отримати нові інструменти для розширення фіскальної бази та зниження рівня тінізації економіки.

Цифровізація фінансового сектору, включно з діяльністю мобільних банків, розвитком платіжних сервісів і поширенням криптовалют, формує нову парадигму державного регулювання. Вона змінює характер грошового обігу, структуру фінансових послуг, механізми контролю та оподаткування. Держава має не лише відповідати на виклики цифрової економіки, а й активно формувати її розвиток, забезпечуючи ефективність монетарної політики, стійкість податкової системи та стабільність фінансового середовища. Лише комплексний підхід до регулювання може гарантувати, що цифрові трансформації стануть джерелом економічного зростання та фінансової безпеки в умовах глобальних технологічних змін.

ДЖЕРЕЛА

1. USAID. Український фінтех та цифрова трансформація банків. AIN.UA. URL: <https://special.ain.ua/usa-id-start-ukr/> (дата звернення: 23.10.2025).
2. Височин І., Жук О. Інтеграція України в цифровий глобальний простір. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2025. № 1. С. 42–74.
3. Кужелев М. О. Інтегрування ринку криптовалют у фінансову систему України: теоретичні аспекти. *Економічний вісник університету*. 2023. № 56. С. 137–142.
4. Baranovskyi O., Zherlitsyn, D., Serdyukov K., Sokyрко O. Cryptocurrency market trends and fundamental economic indicators: correlation and regression analysis. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. №3(38). p. 249–261.
5. Кретов Д.Ю, Кретова О.І., Ігнатенко Д.Ю. Міжнародний досвід впровадження цифрової валюти центрального банку. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. №10. С. 63–70.
6. Белінська Я., Калита Т. Розвиток підходів до оподаткування криптоактивів у сучасному світі. *Економічні горизонти*. 2024. № 2–3(28). С. 149–157. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/article/view/305896> (дата звернення: 23.10.2025).